

AKADEMIA MUZYCZNA im. STANISŁAWA MONIUSZKI w GDAŃSKU
WYDZIAŁ INSTRUMENTALNY

Rafał Tworek

„Fortepian preparowany i amplifikowany we współczesnej muzyce jazzowej na przykładzie twórczości i wykonawstwa Esbjörna Svenssona, Leszka Możdżera i autora dysertacji”

Promotor prof. zw. dr hab. Leszek Kułakowski

Preparowanie i amplifikowanie fortepianu nie były jak dotąd częstymi zabiegami w wykonawstwie muzyki jazzowej. Zainteresowania autora oscylujące wokół wspomnianych zagadnień, pojawiły się wraz z odkryciem twórczości i wykonawstwa Esbjörna Svenssona i Leszka Możdżera. Genezą powstania niniejszej dysertacji jest chęć usystematyzowania zagadnień, które są nieustannie zgłębiane w codziennej pracy i wykorzystywane na drodze poszukiwań indywidualnego języka improwizacji i kompozycji

Wykorzystywanie preparacji i amplifikacji jest swoistym novum w jazzie. Autor dysertacji sądzi, że zjawiska te są frapujące i warto przyjrzeć im się bliżej. Z przeprowadzonych przez niego obserwacji wynika, że wspomniane zabiegi skupiają uwagę słuchacza i zwiększają jego koncentrację w procesie słuchania muzyki. Zależności te dotyczą nie tylko publiczności, ale i rodzaju interakcji muzyków współtworzących koncert.

Założeniem pracy jest udowodnienie wpływu wspomnianych ingerencji i modyfikacji naturalnego brzmienia fortepianu na proces kształtowania obrazu muzyki oraz języka improwizacji. Świadomość w zakresie możliwości jakie one dają otwiera nowe perspektywy. Sposób wykorzystania preparacji i amplifikacji fortepianu, ilość i dobór środków wykonawczych oraz natężenie poszczególnych zabiegów w naturalny sposób odróżniają od siebie wykonawców - twórców muzyki.

Konstrukcja pracy obejmuje sześć rozdziałów. W **pierwszym** wyjaśniono terminy określające pole zainteresowań autora pracy, takie jak preparacja i amplifikacja fortepianu, multiefekt oraz pojęcie algorytmu. Wspomniano o kilku znaczących kompozytorach i wybranych dziełach, które stały się dla autora inspiracją do głębszych eksploracji, a także impulsem skłaniającym do własnych prób twórczych. **Drugi rozdział** poświęcony jest preparacji i amplifikacji fortepianu w oparciu o twórczość i wykonawstwo Esbjörna Svenssona. Ta część dysertacji nakreśla różne interpretacje pianistyczne, zarówno koncertowe jak również studyjne powstałe w latach 1993-2008r. Zakres badań obejmuje analizę kompozycji Svenssona w kontekście kształtowanej kolorystyki i sonorystyki. **Rozdział trzeci** w podobny sposób opisuje dokonania Leszka Możdżera w świetle preparacji instrumentu i gry wewnątrz pudła rezonansowego od roku 1996 aż po czasy współczesne. Optyka analizy ukierunkowana jest w głównej mierze na

problematykę techniczno-wykonawczą i częściowo na aspekt formy jego autorskich kompozycji opartych zarówno o preparacje, jak i działania wewnątrz pudła rezonansowego fortepianu. **Czwarty rozdział** odnosi się do owoców poszukiwań płynących z ćwiczeń autora dysertacji na instrumencie preparowanym, amplifikowanym oraz doświadczeń w zakresie technik gry wewnątrz pudła rezonansowego. Zawarte są tu spostrzeżenia wynikające z pracy nad indywidualnym językiem improwizacji w świetle poszukiwań brzmieniowych. Rozdział ten poświęcony jest środowisku pracy i pochyla się nad taką specyfiką gry w odniesieniu do działalności scenicznej. Ukazuje możliwości sonorystyczne uzależnione od konfiguracji i połączeń elektroniki, stosowanej faktury, rejestru, dynamiki gry i artykulacji. Horyzont badań wieńczy **rozdział piąty** będący opisem i analizą utworów na fortepian solo oraz w trio jazzowym nagranych na płycie CD. Analiza ta, sprofilowana jest pod kątem zagadnień techniczno-wykonawczych, ze szczególnym uwzględnieniem aspektów kreowania brzmienia preparowanego i amplifikowanego. Zawiera liczne przykłady nutowe i fotografie przybliżające metody transformacji naturalnego tonu fortepianu na konkretnych kompozycjach. Pracę kończy **rozdział szósty** stanowiący podsumowanie poszukiwań w zakresie praktyki wykonawczej. Nadto rzuca światło na takie aspekty twórczości jak dobór brzmień preparowanych i amplifikowanych. Pochyla się nad ich wpływem na prowadzenie narracji muzycznej, organizację faktury fortepianowej czy operowanie kontrastami. W zakończeniu zawarto również wyniki badań odsłuchowych przeprowadzonych na grupie respondentów metodą badań statystycznych.

Do pracy dołączona jest płyta CD zawierająca nagrania następujących utworów:

Leszek Możdżer - *Exploris*

Leszek Możdżer - *Pi*

Rafał Tworek - *Yaron*

Esbjörn Svensson - *Reminiscence of a soul*

Esbjörn Svensson - *Eighty-eight Days In My Veins*

Rafał Tworek - *Grań*

Rafał Tworek - *Drzewo*

W ramach dzieła artystycznego uwzględnione zostały zarówno utwory na fortepian solo, jak również nagrane w trio jazzowym. Zestawienie to służy ukazaniu szerszego spektrum brzmienia fortepianu w kontekście możliwości, jakie daje preparacja i amplifikacja. Zawarte w nagraniach koncepcje przybliżają bogatą paletę kolorystyczną jaka powstaje dzięki ingerencji w naturalny ton instrumentu, a polegającej na grze wewnątrz pudła rezonansowego. Zauważalna jest mnogość odcieni kolorystycznych fortepianu i różnorodność efektów sonorystycznych, które są determinantą procesu komponowania i rozwoju języka improwizacji fortepianowej autora pracy.

STANISŁAW MONIUSZKO MUSIC ACADEMY in GDAŃSK
INSTRUMENTAL FACULTY

Rafał Tworek

"A piano prepared and amplified in contemporary jazz music on the example of the work and performance of Esbjörn Svensson, Leszek Możdżer and the author of the dissertation"

Promoter full prof. PhD. Leszek Kułakowski

Preparation and amplification of the piano have so far not been frequent interventions in the performance of jazz music. The author's interest oscillating around these issues have appeared with the discovery of the work and performance of Esbjörn Svensson and Leszek Możdżer. The origin of this dissertation is the desire to systematize issues that are constantly explored in everyday work and used in the search for an individual language of improvisation and composition.

The use of preparation and amplification is a novelty in jazz. The author of the dissertation thinks that these phenomena are compulsive and it is worth to take a closer look at them. His observations show that these interventions focus the listener's attention and increase his concentration in the process of listening to the music. These dependencies apply not only to the public but also to the type of interaction of musicians co-creating the concert.

The assumption of the thesis is to prove the influence of the said interventions and modifications of the natural sound of the piano on the process of shaping the image of music and the language of improvisation. Awareness in terms of the possibilities they offer opens new perspectives. The method of using the piano's preparation and amplification, the number and selection of executive means as well as the intensity of individual interventions, in a natural way distinguish the performers - music creators from each other.

The structure of the thesis includes six chapters. **The first** explains the terms outlining the author's field of interest, such as the preparation and amplification of the piano, multi-effect and the concept of the algorithm. There mentioned about several significant composers and selected works, which became for the author an inspiration for deeper explorations, as well as an impulse encouraging to his own creative attempts. **The second chapter** is devoted to the preparation and amplification of the piano based on the work and performance of Esbjörn Svensson. This part of the dissertation outlines various pianistic interpretations, both concert and studio ones, created in 1993-2008. The scope of the research includes the analysis of Svensson's composition in the context of shaped colors and sonorities. **The third chapter** in a similar way describes the achievements of Leszek Możdżer in the light of the preparation of the instrument and the play inside the resonance

box from 1996 to modern times. The optics of the analysis is focused mainly on the technical and executive issues and partly on the aspect of the form of his original compositions based on both the preparation and the operation inside the piano resonance box. **The fourth chapter** refers to the fruit of exploration for the exercises of the author of the dissertation on a prepared, amplified instrument and experience in the field of play techniques inside the resonance box. Here are included the observations resulting from the work on the individual language of improvisation in the light of sound search. This chapter is devoted to the work environment and is devoted to such specificity of the play in relation to the stage activity. It shows sonoristic possibilities depending on the configuration and connections of electronics, the used texture, register, play dynamics and articulation. The research horizon is completed by **the fifth chapter**, which is a description and analysis of solo piano pieces and a jazz trio recorded on a CD. This analysis is profiled in terms of technical and executive issues, with particular emphasis on the aspects of creating prepared and amplified sounds. It contains numerous music examples and photographs that show how to transform the natural tone of a piano on specific compositions. **The sixth chapter** is a summary of the search in the field of performance practice. In addition, it sheds light on aspects of creativity such as the selection of prepared and amplified sounds. It bends over their influence on the musical narrative leading, the organization of the piano texture or the use of contrasts. In the end there are also included the results of the listening tests carried out on the group of respondents using the statistical survey method.

To the thesis there is included a CD containing the recordings of the following tracks:

Leszek Możdżer - *Exploris*

Leszek Możdżer - *Pi*

Rafał Tworek - *Yaron*

Esbjörn Svensson - *Reminiscence of a soul*

Esbjörn Svensson - *Eighty-eight Days In My Veins*

Rafał Tworek - *Grań*

Rafał Tworek - *Drzewo*

As part of the artistic work, there have been included both pieces for solo piano as well as those recorded in the jazz trio. This combination serves to show a wider spectrum of piano sound in the context of the possibilities offered by preparation and amplification. The concepts contained in the recordings bring closer the rich palette of colors that arises due to intervention in the natural tone of the instrument, which consists in playing inside the resonance box. There is noticeable the immensity of color shades of the piano and the variety of sonoristic effects that are the determinant of the process of composing and developing the language of piano improvisation by the author of the thesis.